

FUTURS ENGINYERS, ESTUDIANTS AL LÍMIT

Un no als febles

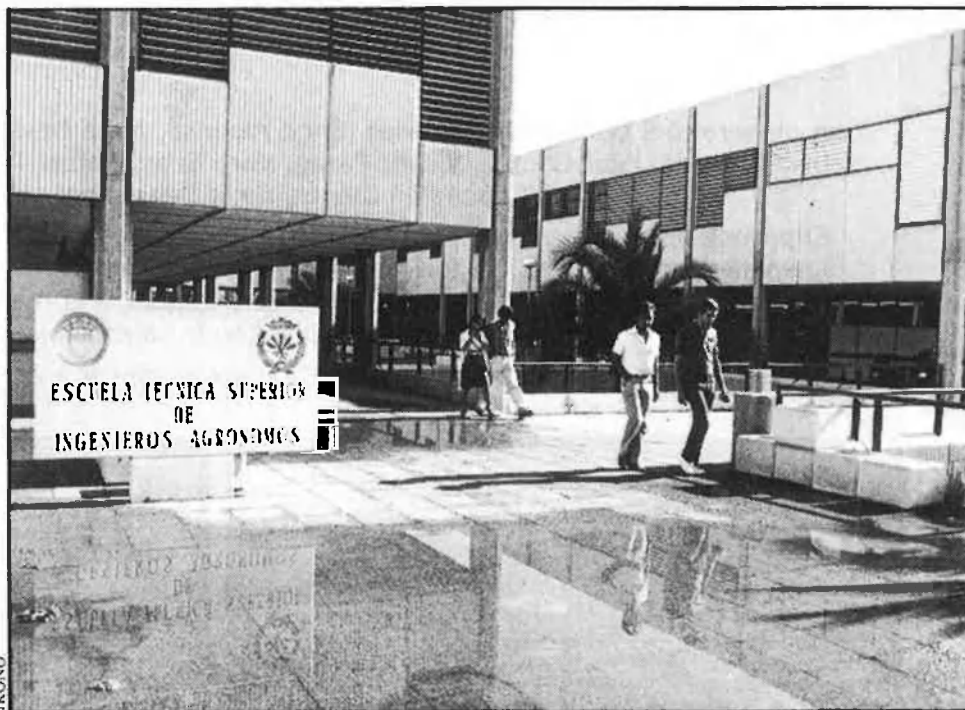
Futurs professionals d'elit, els estudiants de carreres tècniques superiors es resignen a viure una joventut al límit de la pròpia resistència. La duresa dels estudis fa que molts ho deixen pel camí. El suïcidi d'un d'aquests fa uns dies, a València, ha sobtat els ambients universitaris.

Marta Castells

Des d'aquella vesprada del 5 de setembre no ha faltat una flor sobre les rajoles en què es cremà **Evaristo Fidel Zomoño**, al costat de la porta de l'Escola Superior d'Enginyers Agrònoms, a la Universitat Politècnica de València.

Una setmana després, quan hi anem, un parell de geranis comencen a marcir-se enmig del bassol que ha deixat la pluja. Aquests, i una lacònica convocatòria del rectorat a un funeral en memòria de l'estudiant, són els únics referents visibles a la tragèdia en aquesta universitat tan neta, tan asèptica, tan silenciosa. Petits grups d'alumnes caminen pel campus, carregats de llibres i carpetes sota el sol de setembre. Van o vénen de fer exàmens, de mirar les notes, de suplicar, una vegada més, un aprovat que no acaben d'entendre per què els ha estat negat. Com Evaristo. La seua mort, una mort tan bèstia, ha estat aquesta setmana un comentari constant, a mitja veu. Quan ens apropem a preguntar, els professors es fan evasius, i els alumnes miren amb desconfiança. «A veure si ara anireu explicant que estem tots a punt de suïcidarnos...», diu un estudiant d'Arquitectura, pensatiu, i es fa escàpol, tot seguit, assegurant que ha d'estudiar.

«Hi ha molta gent que s'ha quedat molt fotuda, amb això. Treballadors, professors, estudiants... ¿a qui se li havia d'ocórrer, que anés a cremar-se un tio ací mateix?». És un futur enginyer el que parla, ara. «Hi ha molts estudiants que ho passen malament, que tenen les seues crisis, que se senten deprimits, sí. Però per a arribar a aquest extrem cal que moltes altres coses vagen malament, que no estigues bé del cap, ¡segur!». «¿I a tu, et sembla del tot incompreensible?», demanem a un altre. «No... bé, no ho sé. Que tire la primera pedra el que mai no haja pensat, pel cap baix una

Escola Tècnica Superior d'Enginyers Agrònoms. A l'esquerra, flors sobre les rajoles.

vegada, en el suïcidi. L'any passat, sense anar més lluny, un company de cinquè d'arquitectura es pegà un tret al cap, a sa casa, i sembla que també fou cosa de les notes. Però, com fou en la intimitat, i no deixà cap nota, com Evaristo, la cosa no arribà als diaris, ni hi hagué comunicats oficials del rectorat. Jo crec que sí que és comprensible, en un moment de molta tensió. I et trobes tan malament, quan t'adones que has perdut un any o més, sense deixar d'estudiar ni un moment i que al capdavant t'han tornat a suspendre...». Tan sols al voltant d'un 18 per cent dels estudiants de les escoles tècniques superiors aconsegueixen acabar la carrera en el seu temps, a curs per any. Molts no aconsegueixen passar del primer curs i opten per deixar-ho córrer. Altres arrossegueuen assignatures fins que s'acaben les convocatòries, altres esdevenen estudiants eters, amb més

de nou o deu anys seguits d'estudi abans d'aconseguir el títol.

«Es fa molt dur, molt. Per tantes coses, a més... Una carrera superior, d'aquestes de sis anys, suposa jornades setmanals de quaranta o més hores al Politècnic, entre classes teòriques i pràctiques, i unes altres tantes, o més, hores d'estudi a casa. Hores d'estudi obsessiu, perquè les matèries són moltes i molt àmplies, i el nivell d'exigència, per part dels professors, és també molt alt». **Anna**, la jove enginyera agrònoma amb la qual parlem, ara amb alguna feina a la mateixa Escola, assegura que els primers anys són els pitjors. «Fins al tercer curs, quan de debò comencen les assignatures amb alguna relació amb la pràctica de la carrera que has escollit, vas de cul. Les matèries són majoritàriament teòriques, molt abstractes, pràcticament comunes a totes les enginyeries i arquitectura. Matemàti-

ques, Càlcul, Física, Química, Dibuíx... actuen, per dir-ho d'alguna manera, de filtre. La majoria de gent abandona aleshores la carrera, després d'haver rebut un bon nombre de suspensos més o menys incomprensibles. És quan t'adones que havies supervalorat la teua capacitat, i comences a dubtar de la teua intel·ligència, del teu rendiment... de tot».

És ja un tòpic que els que van a estudiar al Politècnic —al de València o a qualsevol altre— solen ser alumnes brillantíssims durant el batxillerat. Estudiar Arquitectura, o una enginyeria, ha estat sovint la decisió dels alumnes brillants, encoratjada per pares i mestres. «Sempre havia tret tan bones notes que estudiar una altra cosa em semblava malbaratar la meua intel·ligència. Ara m'adone que és ridícul, i que ho he passat molt malament, però en acabar COU vaig decidir començar una enginyeria, convençuda que a mi, que era tan brillant, allò no podia anar-me malament. Ja en els primers dies de classe vaig veure que la resta dels meus companys havien passat per un procés semblant. Eren intel·ligents, estudiosos, tenien expedients de batxillerat brillants i anaven segurs d'ells mateixos. Els primers exàmens parcials ens van deixar desmuntats a tots. Pensàvem que era un error, que no era possible... amb prou feines van aprovarlos un grapat de gent, entre pòtser un centenar. Aleshores començà l'obsessió de l'estudi.»

Maria, ja a punt d'acabar el projecte final de carrera, encara recorda com va passar dos anys seguits sense sortir de casa, amb els colzes clavats a

la taula, «traient fum pel cap». «De tant que estudiava no podia ja ni concentrar-me, però tampoc no podia anar al cinema, ni passejar amb els amics... És clar, vaig pensar a deixar-ho córrer, em vaig deprimir, dubtava de mi mateixa, de tot. En eixir d'un examen no tenia ni idea si m'havia eixit bé o malament, ja quasi em resignava a suspendre». El seu company era arquitecte, va patir una situació similar: «Abans de començar la carrera era un xicot segur de mi mateix, decidit. Tenia tanta confiança en mi mateix que res no m'espantava. Un parell d'anys després, dubtava fins per a anar a pixar. Suspenia, i tenia mala consciència, aleshores tampoc no eixia, ni buscava evadir-me. L'única eixida, quan em trobava deprimat, era tornar a posar-me a estudiar, aleshores pensava que em tranquil·litzava... i tenia el temps cronometrat: cinc hores estudiant, mitja hora d'esport, una dutxa, sopar, més estudi, i a dormir, apurant els mintus amb un llibre a les mans».

La majoria dels professors, d'això, en volen saber ben poca cosa. «La carrera és dura, sí, però crec que no molt més que una altra», diu un professor de Química, que fa classes a primer i a tercer d'una Escola Superior d'Enginyeria. «Els programes són amplis, i el nivell d'exigència és alt, és clar. Però és que estem formant enginyers. No puc fixar-me en els problemes personals de cadascun dels alumnes, i menys en els primers cursos, quan l'ensenyament està veritablement massificat. Potser n'hi ha molts que no haurien de plantejar-se estudiar això, sinó una altra cosa... i,

a banda, és que vénen mal preparats del batxillerat. Tot i això, crec que som comprensius, que no hi tenim mala relació, amb els estudiants».

La Universitat Politècnica de València és, possiblement, una de les que gaudeixen d'un millor nivell acadèmic en tot l'estat, si cal fer cas de la seua reputació. Tot i haver-hi fortes diferències entre les distintes escoles, tant el professorat com les instal·lacions són considerats, fins i tot pels mateixos estudiants, ben correctes.

«El problema és aquest desgavell de sistema basat en l'aprobat, en l'aprobat successiu d'un seguit d'assignatures amplíssimes, que no et permet dedicar-te a aprofundir en les teues matèries preferides, en les que creus més importants per al teu futur. És com una cursa de velocitat i resistència alhora. Si pots mantenir el ritme constant, sense afluixar un instant, i anar saltant tots els obstacles al seu moment, tindràs el premi d'acabar en sis o set anys, i aleshores seràs un professional qualificat. Potser no sabràs moure't en el món de l'exercici pràctic de la professió, perquè tampoc no t'ensenyen allò que hauràs de saber en el teu treball concret, però supose que sabràs buscar-t'ho... El problema és no resistir. Si et relaxes, si afluixes l'esforç, estàs perdut». L'estudiant que parla, ara ja quasi arquitecte, ha invertit nou anys en els estudis universitaris. «I tinc sort, perquè la mitjana habitual en la meua carrera és de deu anys, deu anys a fer sis cursos». Dels divuit als vint-i-set anys.

Entre els vint-i-cinc i els vint-i-set anys, en els millors casos, els estudiants del Politècnic aconsegueixen el

Centre Carles Salvador

CURSOS PER CORRESPONDÈNCIA

1. Llengua i Literatura:

- Curs d'Iniciació.
- Curso de Iniciación (per a castellanoparlants).
- Curs Bàsic.
- Curs Progressiu de Llengua.
- Curs de Professorat.

2. País Valencià:

- Economia del País Valencià.
- Geografia i Història del País Valencià.

Matrícula oberta durant tot l'any, tret del mes d'agost.

Per a més informació, adreceu-vos al Centre Carles Salvador, Moratín, 15, 8a. 46002-València

Subscriu-te
per telèfon

331 64 82

Una publicació mensual per a tots els
xiquets i les xiquetes valencians.
Ara, també als quioscos.

Cada dissabte, a les onze, a Radiocadena
(O.M. 1314), al programa de Toni
Mestre, CAMACUC intervé com a invi-
tat.

CAMACUC

títol. Fins aleshores —n'hi ha molts que molt més tard— no podran entrar en el mercat del treball. Fins aleshores —i aquest és un factor que augmenta la tensió i la inseguret personal— han estat depenent dels ingressos familiars, perquè el ritme d'estudi no permet cap mena d'activitat laboral. La dependència familiar, a una edat en què la major part dels joves ja treballen o són a l'atur, s'agreuja en els casos en què l'estudiant no procedeix de l'indret on fa els estudis. A l'Escola d'Enginyers Agrònoms, per exemple, la immensa majoria dels alumnes procedeixen d'altres zones de l'estat —aquesta és una de les tres o quatre escoles d'Agronomia— o d'altres indrets del País Valencià. Mentre fan els seus estudis, subvencionats per la família amb l'ajut d'una beca oficial o sense, beques que es perden sovint perquè ben pocs poden aprovar un curs per any, resideixen en col·legis majors o en pisos, amb d'altres estudiants. «Viure amb pocs diners, amb l'angoixa suplementària d'haver de demanar-los a casa, és un altre dels factors que augmenten la tensió, com si no n'hi hagués prou amb estar sol», diu un estudiant basc. «Tot i que mai no he dubtat que a tots ens convé passar una temporada fora de casa, a aquesta edat, sé que es fa molt dur saber-se tan lluny... et sents obligat a acabar com abans millor, tot i que la família, en el meu cas, no tracta de pressionar-te perquè sap com ho estàs passant».

I, mentrestant, la sensació que la vida passa pel teu costat sense que te n'adones. «No tens temps de llegir, les relacions personals van reduint-se a l'àmbit dels companys d'estudis, tan atrafegats com tu, i arriba un moment en què, si et pares a pensar, arri-

Alumnat de la Politècnica: massa tensions.

bes a la conclusió que no saps ni què ets, ni què són els que t'envolten», diu Anna. «A cinquè i sisè, quan ja tractes matèries més especialitzades, i has agafat —si pots— el sistema per anar aprovant, i et trobes més relaxat, vas adonant-te de qui són els teus companys, i descobreixes les seues aficions, els seus orígens, les seues personalitats... Però, fins aleshores, has conviscut amb gent de la qual no sàbies quasi res, en condicions extraordinàries, d'excepció».

Són molts els que no ho resisteixen. O que sí que ho resisteixen, malgrat fortes depressions. «Conec alguns companys que han acabat en tractament psiquiàtric, amb forts símptomes d'estrès, amb depressions molt fortes», diu un dels estudiants. I tots assenteixen, recordant casos similars. «És freqüent que, en un moment o altre, arribes a la conclusió que no pots més. I et sents destrossat... però no ho dius. Ningú no ho va explicant, que està deprimit, o al límit de les seues forces, perquè hi ha una mena d'orgull estrany. Si ho preguntes al rector, o al degà, et dirà que pràcticament no hi ha casos de depressió, o de

malalties mentals. Però n'hi ha, el cas és que s'amaguen.» És cert. Segons les autoritats acadèmiques, el percentatge d'abandonaments per causa de malaltia mental, d'esgotament nerviós, és insignificant. I, tanmateix, són molts.

Evaristo Fidel Zomeno, quan es ruixà amb gasolina i es prengué foc al pati de l'Escola d'Agrònoms, tingué cura de deixar una nota ben visible al seu costat: «Per un ensenyament més humà i racional, que no destrosse tanta gent, en especial, els febles». I signà: «un feble».

En silenci, entre comunicats que tracten de desvincular els motius estudiantils del seu suïcidi, els professors i les autoritats acadèmiques del Politècnic reflexionen aquests dies sobre aquestes paraules. Per això, potser, no els ve de gust concedir declaracions, es planyen d'un escàndol que consideren injustificat.

Els companys d'Evaristo, tanmateix, mentre recorden com algun dia s'han sentit febles, o pensen —i no ho diuen— com se'n senten encara, tracten de seguir el ritme. «Sense aturar-se, sense temps per a vagues ni assemblees, sense llargues converses, la majoria. Els arquitectes, els enginyers, han de saber solucionar el problema. Per això ens preparem, ens preparem. ¿Que si ens ho creiem? Dona, n'hi ha que sí. Tampoc no tens massa temps de pensar-t'ho... Ja en tinc ganes, jo, que m'arribe un problema i el pugui solucionar com a enginyer. Mira, no és tan dramàtic: És cert que vivim malament, en el sentit que no anem relaxats per la vida. Però a ningú no l'obliguen a escollir això». Josep, futur professional, ha triat no ser feble. No trigarà gaire, com la majoria, a oblidar els anys de l'estrès. □